

The use of pedagogical technologies in teaching primary school pupils

Azizbek SAYFULLAEV¹

Bukhara State University

ARTICLE INFO

Article history:

Received January 2021
Received in revised form
15 January 2021
Accepted 20 January 2021
Available online
10 February 2021

Keywords:

Primary education
Pedagogical method
Empirical method
Theoretical method
Study assignment
Lesson plan

ABSTRACT

It is noted that the priority of modern primary school education is to teach students to work, taking into account general considerations for the formation of general educational skills and abilities, so that the knowledge gained by students has a practical orientation. At the same time, today's education focuses on a competency-based approach that allows students to personally master the content of education. She describes "educational competencies" as a set of interrelated characteristics of a person (knowledge, skills and abilities, mode of activity).

2181-1415/© 2021 in Science LLC.

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitishda pedagogik texnologiyalardan foydalanish

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

Boshlang'ich ta'lim
Pedagogic uslub
Empiric usul
Nazariy usul
Ta'lim topshirig'i
Dars rejasi.

Maqolada zamonaviy boshlang'ich maktab ta'limining ustuvor yo'nalishi o'quvchilarni mehnatga o'rgatish ekanligi, o'quvchilar tomonidan olingan bilimlar amaliy yo'nalishga ega bo'lishi uchun umumiy ta'lim qobiliyatlari va bilimlarini shakllantirish bo'yicha umumiy mulohazalarni hisobga olish zarurligi ta'kidlangan. Shu bilan birga, bugungi ta'lim o'quvchilarga ta'lim mazmunini shaxsan o'zlashtirishga imkon beradigan kompetentsiyaga asoslangan yondashuvga qaratilgan. U "ta'lim kompetensiyalari" ni insonning o'zaro bog'liq xususiyatlari (bilim, ko'nikma va malakalar, faoliyat uslubi) ning to'plami sifatida tavsiflanadi.

¹ PhD student, Bukhara State University, Bukhara, Uzbekistan
E-mail: azizbek@gmail.com

Использование педагогических технологий в обучении учеников начальной школы

ANNOTATSIYA

Ключевые слова:

Начальное образование
Педагогический метод,
эмпирический метод
Теоретический метод
Учебное задание
План урока

В статье отмечается, что приоритетом современного начального школьного образования является научить учащихся работать, учитывая общие соображения по формированию общих учебных навыков и умений, чтобы знания, полученные учащимися, имели практическую направленность. В то же время в сегодняшнем образовании основное внимание уделяется компетентностному подходу, позволяющему учащимся лично осваивать содержание образования. Она описывает «образовательные компетенции» как совокупность взаимосвязанных характеристик человека (знания, навыки и умения, способ деятельности).

Bugungi kunda boshlang'ich ta'lim bolani uzluksiz rivojlantirish, tarbiyalash va o'qitishning o'ziga xos bosqichi sifatida qaraladi, uning bilim olishga bo'lgan ishtiyoqining shakllanishiga hissa qo'shadi va uning qobiliyatini to'liq ochib berishga imkon beradi.

Birinchi sinfga juda boshqacha bolalar keladi. Maktabga kelib, kechagi maktabgacha yoshdagi bolalar o'z-o'zidan haqiqiy o'quvchiga aylanishmaydi. Maktabda o'qitishning boshlanishi ixtiyoriy xatti-harakatlarning past ko'rsatkichlari, ta'lim faoliyati elementlarining shakllanmaganligi, ta'limning motivatsion sohasi rivojlanmaganligi fonida yuzaga keladi. Har bir bola dunyoning o'ziga xos rasmiga, o'ziga xos qo'rquviga, xatti-harakatlarning stereotiplariga ega. Turli xilliklar oilaning moddiy farovonligi, ta'lim darajasi va ota-onalarning ish darajasi, turmush tarzi xususiyatlari, oilaviy urf-odatlar, ota-onalarning hayotiy qadriyatlar haqidagi g'oyalari, ularning sevimli mashg'ulotlari, bola bilan muloqotining mohiyati va boshqa ko'plab omillar.

Bolalar o'rganishni hohlashadi, lekin o'rganuvchi sifatida emas.

O'rganish kundalik ish bo'lib, u boladan aqliy kuch, iroda va e'tibor talab qiladi. O'qishdagi muvaffaqiyat - bu bolaning ichki kuchining yagona manbai bo'lib, qiyinchiliklarni engish uchun energiya, o'rganishga intilish paydo bo'ladi.

Dars - bu inson fikrlaydigan bo'lishga intilayotgan birinchi o'choq.

Ushbu asarning dolzarbligi shundaki

1. Jamiyat o'quv tashabbusi va mustaqilligini ko'rsatishni biladigan kichik maktab o'quvchisining ijodiy, konstruktiv shaxsini rivojlantirishga muhtoj.

2. Maktabning dastlabki kunlaridanoq o'quv faoliyatini o'zini o'zi tashkil etishda qiyinchiliklarga duch keladigan bolalar sonini kamaytirish zarurati mavjud. Boshqa tomondan, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida o'quv faoliyatini o'zini o'zi tashkil etish ko'nikmalarini shakllantirish zarur.

3. O'quvchilar o'rtasida o'z-o'zini tashkil qilish ko'nikmalarini shakllantirish darajasini ob'ektiv baholash va bilimlarni shakllantirish nuqtai nazaridan boshlang'ich ta'limning yakuniy bosqichida ushbu ko'nikmalarning zarurligi.

Zamonaviy boshlang'ich ta'limda, o'quv faoliyatining bajaruvchisi sifatida kichik yoshdagi o'quvchiga bo'lgan avvalgi munosabat engildi. Kichik o'quvchi o'quv jarayonining faol ishtirokchisi sifatida amalga oshiriladi. Bolalik rivojlanishining ushbu o'ziga xos bosqichlarining markaziy neoplazmalari. Olimlar ishonadilar:

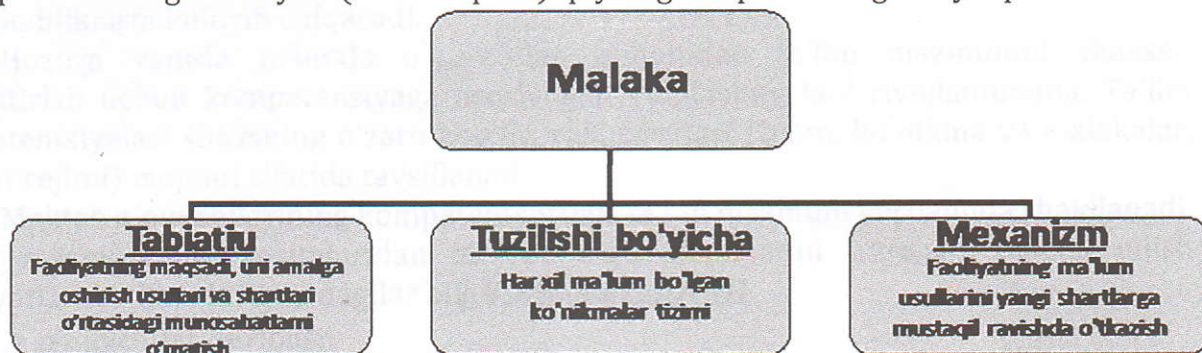
Xulq-atvor va faoliyatni ixtiyoriy tartibga solishning yangi rivojlanish darajasi;

- Ko'zgu, tahlil, ichki harakatlar rejasini ishlab chiqish;
- Haqiqatga yangi kognitiv munosabatni rivojlantirish;
- Muloqotda tengdoshlar guruhiga yo'naltirish.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining rivojlanishidagi eng muhim yutuqlar ta'lim faoliyati doirasida yuzaga keladi. Boshlang'ich maktab o'quvchilarining ta'lim faoliyatini shakllantirish, boshlang'ich umumiy ta'limning ta'lim standartiga muvofiq, predmetli bilim va ko'nikmalarni egallash bilan birga maktab ta'limining mustaqil vazifasidir.

Ta'limning birinchi bosqichida kichik maktab o'quvchilari o'zlarining ta'lim faoliyatini tashkil etishga imkon beradigan harakatlarni (ko'nikmalarni) o'zlashtiradilar.

Zamonaviy ilm-fanda "mahorat" tushunchasi noaniq talqin qilinmoqda, tadqiqotchilarning aksariyati (va boshqalar) quyidagi nuqtai nazarga rioya qilishadi:

Malaka tarkibidagi tahlil birligi harakatdir. Harakatlar - bu umumiy rejaga bo'ysunadigan oraliq maqsadlarga erishishga qaratilgan faoliyatning nisbatan to'liq elementlari. Natijaga erishish, murakkabligi sababli, ma'lum bir tarzda bir-biri bilan bog'liq bo'lgan bir qator harakatlarni talab qilishi mumkin. Ko'nikmalar mahoratning bir qismidir; ular turli ko'nikmalarning bir qismi bo'lishi mumkin.

Yosh o'quvchilarning o'quv faoliyatini o'z-o'zini tashkil qilish ko'nikmalariga quyidagilar kiradi:

- O'quv topshirig'ini bajarish maqsadini aniqlash qobiliyati.
- O'quv topshirig'ini bajarishni rejalashtirish qobiliyati.
- O'quv vazifasini maqsadga muvofiq ravishda bajarish qobiliyati.
- Ta'lim topshirig'ining bajarilishi va natijalarini nazorat qilish qobiliyati.
- O'quv topshirig'ining natijalari va natijalarini baholash qobiliyati.
- O'quv topshirig'ining natijalari va natijalarini baholash qobiliyati.

Yuqoridagi ko'nikmalarning har biri o'ziga xos tarkibga ega, ularning barchasi bir-biri bilan o'zaro bog'liq va o'quvchi uchun o'quv mashg'ulotlarini to'liq tashkil etishni ta'minlaydi. Eng muhimi, kichik maktab o'quvchilarining o'quv faoliyatini o'zini o'zi tashkil etish ko'nikmalarini egallashdagi imkoniyatlarini aniqlash. boshlang'ich ta'lim davriga kelib, bola ta'lim faoliyati sohasida dastlabki ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak deb hisoblaydi: natijaga emas, balki ta'lim vazifalarini bajarish uslubiga e'tibor berish.

6-7 yoshdagi bolalarning rivojlanish ko'rsatkichlari quyidagi tashkiliy faoliyat darajasini o'z ichiga oladi:

- Agar maqsad va harakatning aniq vazifasi qo'yilgan bo'lsa, ular ko'rsatmalarni idrok eta oladilar va ko'rsatmalarga muvofiq vazifalarni bajaradilar.

➤ Ular o'z faoliyatini rejalashtirishlari mumkin, xaotik tarzda emas, balki sinov va xatolar bilan harakat qilishadi.

➤ 10-11 daqiqa davomida ko'rsatmalarga muvofiq, diqqatni chalg'itmasdan, konsentratsiya bilan ishlashga qodir.

➤ Ular xatolarni mustaqil ravishda tuzatishga va faoliyat davomida tuzatishlar kiritishga qodir.

➤ Ularning ishlarining umumiy sifatini baholashga qodir, ularning ishlarining umumiy sifatiga differentsial baho berish qiyin.

➤ Ta'lim faoliyatini tashkil etish ko'rsatkichlari maktab ta'limiga tayyorlikni ta'minlaydigan normadir.

➤ Faoliyatni tashkil etish mexanizmlarining shakllanmaganligi o'rganishda murakkabliklarni keltirib chiqaradi.

Hozirgi vaqtda ta'limda o'quvchilar tomonidan ta'lim mazmunini shaxsan o'zlashtirish uchun kompetensiyaga asoslangan yondashuv faol rivojlanmoqda. Ta'lim kompetentsiyalari shaxsning o'zaro bog'liq xususiyatlari (bilim, ko'nikma va malakalar, faoliyat rejimi) majmui sifatida tavsiflanadi.

Maktab o'quvchilarining kompetentsiyalari ta'lim mazmuni yordamida shakllanadi. Ta'lim mazmunining vositalaridan biri bu o'quv faoliyatini o'z-o'zini tashkil qilish qobiliyatlari bo'lib, ular quyidagilar bilan tavsiflanadi:

- o'quvchilar tajribasi;
- o'quv faoliyatini o'zini o'zi tashkil qilishda sub'ektning vakolatlari darajasi;
- ta'lim faoliyatini o'z-o'zini tashkil qilish qobiliyati;
- ta'lim faoliyatini o'zini o'zi tashkil etishga tayyorligi;
- ta'lim faoliyatini tashkil qilishning umumlashtirilgan usuli;
- asosiy ta'lim va kognitiv kompetensiyasi.

Boshlang'ich sinf o'quvchisi o'quv faoliyatini o'zini o'zi tashkil etish ko'nikmalarini o'zlashtirgan holda, o'quv faoliyatini tashkil qilishning umumlashtirilgan usulini egallaydi va shundan keyingina asosiy maktabda u o'quv faoliyatini mustaqil ravishda tashkil etish istagini rivojlantiradi va o'quv-bilish qobiliyatlarini namoyish etadi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv faoliyatini tashkil etishga kiritilgan ko'nikmalarni rivojlantirish jarayonida quyidagi bosqichlar ajratiladi:

Dastlab, bola uchun ko'nikmalar - bu uning shaxsiyatidan tashqarida o'tayotganda kuzatadigan va asta-sekin u tomonidan tushuniladigan jarayondir.

Keyinchalik, harakatlar ketma-ketligini bosqichma-bosqich o'zlashtirish natijasida qobiliyat, alohida faoliyatni amalga oshirish qobiliyati sifatida uning uchun faoliyat uslubiga aylanadi, natijada o'quvchining ta'lim faoliyatini mustaqil ravishda tashkil etishga tayyorligi shakllanadi.

Natijada o'quvchining ta'lim faoliyatini mustaqil ravishda tashkil etishga tayyorligi shakllanadi.

Maktabda bola shaxsining rivojlanishi asosan ta'lim faoliyati jarayonida yuzaga keladi. Boshlang'ich maktab oxiriga kelib, boshlang'ich maktab o'quvchisi ushbu etakchi faoliyatning asosiy tarkibiy qismlarini shakllantirishi kerak edi: ta'lim va bilim motivlari, tarbiyaviy harakatlar, nazorat va o'zini o'zi boshqarish, baholash va o'zini o'zi qadrlash.

Ta'lim faoliyatini rivojlantirish uchun barcha fanlar bo'yicha ta'lim mazmuni har bir talaba uchun qiziqarli va tushunarli bo'lishi muhimdir. Bu, albatta, ta'lim muammosini hal

qilishda bola o'ylamasligi, zo'riqmasligi kerak degani emas, balki har bir bolaga o'z kuchiga mos ravishda o'z tezligida ishlash huquqini berish, o'qishga bo'lgan doimiy qiziqishni saqlab qoladi, chunki bu quvonch, zavq va muvaffaqiyat hissini keltiradi. ...

Kichik yoshdagi o'quvchilarning ta'lim faoliyatining motivatsion tarkibiy qismi ma'lum bir motivlar dinamikasi va o'rganishga qiziqishning mavjudligi bilan tavsiflanadi. 1-3 sinf o'quvchilari uchun o'qitishning muhim motivlari orasida o'qituvchini maqtash, aqlli va bilimliroq bo'lish istagi, o'yinga va aqliy faoliyatga qiziqish bor. Va faqat 3-4-sinflarda o'quvchilar o'quv faoliyatining ichki mazmuniga qiziqishni boshlaydilar.

Tanlash holati bolalarga erkinlik hissini beradi, ular o'zlarining ta'lim ishlarini mustaqil ravishda qurishlari mumkinligini tushunadilar. Men bolani o'zi tanlagan vazifani bajarishga taklif qilsam, yaratilgan vaziyatda bola o'zi tanlagan vazifani iloji boricha yaxshiroq bajarishga intilayotganini ko'raman. Axir uni o'zi tanladi!

Mustaqil ish paytida men bolalarga topshiriq uchun uchta variantdan birini tanlashni taklif qilaman: birinchisi oson, ikkinchisi qiyinroq, uchinchisi bilim va zukkolikni talab qiladigan variant. Shu bilan birga, men doimo sizni to'g'rilash uchun belgi qo'yaman deb ogohlantiraman. Topshiriqni bajarish, talaba qaysi variantni tanlashidan qat'i nazar, lekin mustaqil ravishda tanlangan bo'lsa ham, bolani o'ziga jalb qiladi, u havas qiladigan qat'iyatlilikni namoyon etadi, diqqat bilan ishlaydi, diqqatini chalg'itmaydi, o'qituvchining yordamisiz bajarishga harakat qiladi, muvaffaqiyatidan quvonadi, ishni oxiriga etkazadi.

Vazifani o'z tashabbusi bilan tanlash, bola o'zi uchun qiyin, chidab bo'lmaydigan yoki uning bilim darajasiga mos keladigan yoki juda oson vazifani bajarishi mumkin. Bolaning tanlovi uning o'zini o'zi qadrlashi haqida gapiradi: bu etarli, ortiqcha yoki past baholangan bo'lishi mumkin. Bu juda muhim ma'lumotlar, siz buni hisobga olgan holda keyingi ishlarni qurishingiz kerak.

Juftlikda ishlash hissiy jihatdan sog'lom ta'lim muhitini yaratish va saqlashga yordam beradi. Bu o'quvchilarga nafaqat hissiy yengillik, balki hissiyotlarni ifoda etish, ziddiyatli munosabatlarni anglash va yo'q qilish imkoniyatini beradi, o'z kuchlariga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi va o'zaro birdamlikni shakllantirishga hissa qo'shadi. Ushbu ishni dars davomida tashkil etish, bolalar umumiy muammoni hal qilish bilan band bo'lganda, nafaqat bilimlarni, balki muloqot uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni shakllantirishga yordam beradi. Birgalikda ishlashda bolalar do'stlar orttiradilar, muloqot tajribasini to'playdilar, bu eng muhim hissiy omil bo'lib, demak u yaxshi o'rganish uchun old shartlarni yaratadi. O'quvchilarni darsda bajariladigan ta'lim tadbirlarini oqilona bajarishga o'rgatish uchun eslatmalar ishlatiladi.

Ta'limning individualizatsiyasi, o'quv qobiliyatlarini tayyorlash va rivojlantirish darajasi barcha talabalar uchun bir xil bo'lmasligi bilan bog'liq. 18-20 nafar talabalar faqat yosh printsipiga ko'ra birlashdilar, ularning individual qobiliyatlarini hisobga olmagan holda, bilimlarni o'zlashtirishda teng va teng ravishda oldinga siljish mumkin emas. Ba'zi talabalarda ma'lum bir yoshga moslashuvchanlik, fikrlash harakatchanligi, umumlashtirish qobiliyati, muayyan muammolarni hal etishga ijodiy yondoshish,

O'quv materialini o'tkazishda orqada qolishni boshlang. Bunday o'quvchilar bilimga qiziqishni yo'qotadilar va o'rganishga salbiy munosabat paydo bo'ladi. Bu akademik muvaffaqiyatsizlikka olib kelishi mumkin. Kuchli talabalar bu vaqtda o'zlarining imkoniyatlaridan kam ishlashga majbur bo'lishadi. Ular o'quv topshiriqlarini bajarishda osonlikcha odatlanib qolishlari mumkin va birinchi qiyinchiliklar chalkashliklarga va o'zlariga ishonchsizlikka olib kelishi mumkin. Va bu o'quv ko'rsatkichlarining pasayishiga

olib keladi. Shu sababli, o'quv natijalari bo'yicha eng yuqori darajadagi qarorlarga erishish vazifasi faqat talabalarning individual xususiyatlarini o'rganish asosida amalga oshirilishi kerak.

Guruhda ishlash rivojlanish (tasavvur, tafakkur, xotira, irodani rivojlantirish) va tarbiyalash (dunyoqarashni tarbiyalash, bilimga qiziqish, mas'uliyatni his qilish, yo'ldoshlik) ahamiyatga ega. Guruhda ishlash - bu o'rganish darajasi bo'yicha nisbatan teng bo'lgan guruhlarga bo'linish shaklidir.

Shunday qilib, zamonaviy boshlang'ich maktabda ta'limning ustuvor yo'nalishi o'quvchilarga qanday ishlashni o'rgatish, o'quvchilar tomonidan olingan bilimlar amaliy yo'nalishga ega bo'lishi uchun umumiy ta'lim qobiliyatlari va qobiliyatlarini shakllantirishdir.

Kichik yoshdagi o'quvchilar uchun nostandart o'quv faoliyati (darslari) orqali shaxsiyatni rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlaridan foydalanish, bu har bir talabanning o'z ahamiyatini his qilishiga, biror narsa umuman ishlamagan taqdirda ham o'zini anglashga yordam berishiga ishonch hosil qiladi. Ular doimo izlanishda bo'lishni, huquqlari buzilganligini sezmaslikni, faol bo'lishga, fikrdan, hayotdan mustaqil bo'lishga, fuqaro va yuqori ma'noda inson bo'lishga o'rgatadilar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.:

1. «Рациональная организация учебной деятельности» Москва, «Знание», 2011г.
2. Знаете ли вы своего ученика. Москва, «Просвещение», 2011г.
3. «Формирование учебной деятельности школьников» Москва, 2016г.
4. «Формирование интереса к содержанию и процессу усвоения знаний» Волгоград, 2018г.
5. «Технология формирования умений самоорганизации учебной деятельности у младших школьников» Челябинск, 2015г.
6. «Младший школьник – как субъект учебной деятельности», Москва, «Начальная школа», 2010.
7. «Психология обучения младшего школьника» Москва, 2018г.
8. Mehriniso Farhodovna Atoeva, Elektrodinamika bo'limini o'qitishning samaradorligini oshirish aspektlari, Fizika, matematika va informatika, – Toshkent, 2016. – № 2. – B. 81-85.
9. Mexriniso Farxodovna Atoeva, Электромагнетизм бўлимини даврийлик технологияси асосида ўқитишнинг дидактик имкониятлари, ЎзМУ хабарлари. – Тошкент, 2016. – № 1/2. – Б. 86-89.
10. Mexriniso Farxodovna Atoeva, Узлуксиз физика таълим самарадорлиги, Узлуксиз таълим. – Тошкент, 2012. – № 3. –Б. 19-23.
11. Mexriniso Farxodovna Atoeva, Электродинамика бўлимини даврийлик тизими асосида ташкил этиш, Халқ таълими. – Тошкент, 2012. – № 1. –Б. 52-54.
12. Mexriniso Farxodovna Atoeva, Ернинг магнит майдонини фанлараро боғланиш орқали тушунтириш, Педагогик маҳорат. –Бухоро, 2010. – № 1. – Б.53-55.
13. С.Қ.Қаҳҳоров, Ҳ.О.Жўраев, М.Ф.Атоева, Физика таълимида сенергетик технологиялардан фойдаланиш, Педагогик маҳорат.– Бухоро, 2008. – № 3. – Б. 44-47.
14. Атоева М.Ф. Периодичность обучения физике. Аспирант и соискатель. – Москва, 2010. – №6. – С. 41-43.

